

Genoeg te doen!

Algemene Beschouwingen

Begroting Gemeente Uden

2020

Uden

Voorzitter,

De Udense samenleving is volop in beweging. Vanuit alle lagen van de bevolking zijn mensen bezig met hun omgeving en met allerlei activiteiten. Dat is de kracht van deze mooie en levendige gemeente. Het lokale bestuur is daarbij ondersteunend, geeft waar nodig de kaders aan en neemt waar mogelijk initiatieven. In het coalitie akkoord 2018 – 2022 schrijven we daarover onder andere het volgende:

“In een dienstbare en gastvrije gemeente voelt de inwoner zich welkom, gehoord en betrokken. Voor de gemeentelijke organisatie gaat het over de kernwaarden bereikbaar, toegankelijk en betrouwbaar. We streven naar excellente dienstverlening voor en in samenwerking met inwoners, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. We leggen de lat hoog en realiseren ons dat dit een continu proces van verbetering betekent. De behoefte en wensen veranderen, de dienstverlening moet daarin mee.”

Het bovenstaande betekent dat we er met z’n allen de schouders onder moeten zetten. We hebben in dit huis, vanuit zowel politiek als organisatie een voorbeeldfunctie. Betrouwbaar betekent dat de inwoners erop moeten kunnen rekenen dat beloftes worden waargemaakt. En in heel veel gevallen gebeurt dat ook. We noemen hier de investeringen in het onderwijs. Investerings die belangrijk zijn voor de toekomst. Of ambities op het gebied van wonen. Er is een ambitiedocument vastgesteld dat perspectieven biedt voor jongeren, ouderen en innovatieve woonvormen.

Vraag aan het college van B&W:

Wanneer gaan we verder met de uitrol van deze ambities? Hoe gaat u er verder mee aan de slag en welke rol verwacht u daarbij nog van de raad?

2

We zijn trots op wat we al bereikt hebben, maar er is nog genoeg te doen. Beloftes waarmaken... dat betekent ook: doe wat je zegt en vooral ook... zeg wat je doet. Vooral op dat laatste punt liggen er nog een hoop kansen. Te vaak horen we dat inwoners zich niet gehoord voelen, te laat reacties op vragen en aanvragen krijgen, lang aan het lijntje gehouden worden. Hierdoor gaan mensen er aan twijfelen of ze wel met de juiste beslissers te maken hebben. Tegelijk weten we dat inspraak niet hetzelfde is als gelijk krijgen. Het algemeen belang staat immers in de meeste gevallen boven het individueel belang.

In onze algemene beschouwingen zullen we een aantal speerpunten toetsen aan juist deze beloftes uit het coalitie akkoord. De missie voor het CDA Uden is voor de inwoners van Uden het vertrouwen in hun bestuurders te versterken of te hervinden. We hebben daarin nog genoeg te doen!

Vraag aan het college van B&W:

Op welke wijze wordt op dit moment de inwonerstevredenheid in de gemeente Uden gemeten? En indien dit gemeten wordt, wat zijn dan de resultaten en uw doelen?

Iedereen doet mee

‘Preventie is de basis van ons sociaal beleid’ is een kopje uit het coalitie akkoord, daar waar het gaat over participatie, meedoen in de breedste zin van het woord. We zijn er trots op dat Uden daarin voortvarend aan de slag is gegaan. De ontwikkeling van MFA’s en allerlei projecten op het gebied van bijvoorbeeld bestrijding van eenzaamheid zijn daar mooie voorbeelden van. Het zogenoemde netwerk van voorzieningen zal ons inziens een belangrijke bijdrage leveren aan preventie. Het CDA vindt het belangrijk om hierin te investeren. Het rendement moet dan bestaan uit minder eenzame mensen, meer welzijn, gezondheid en geluk. Het aantal ouderen in onze gemeente zal hoger worden. We worden gelukkig ouder, maar worden we ook gelukkig ouder? Het CDA blijft aandacht vragen voor een inloop locatie voor licht dementerenden, mensen die nog geen indicatie voor dagopvang hebben. Een Odensehuis is daar een mooi voorbeeld van.

Op 1 januari jl. is de Adviesraad Sociaal Domein van start gegaan. Een krachtige bundeling van 5 stakeholders, die voortvarend aan de slag is gegaan. De ASD geeft aan tevreden te zijn over de samenwerking met de gemeente, maar toch zien we dat de adviezen vaak te laat bij de gemeenteraad terecht komen. Beleidsstukken worden regelmatig te laat door de ASD ontvangen, waardoor hun belangrijke inspraak onvoldoende aandacht krijgt.

Vraag aan het college van B&W:

Hoe gaat u organiseren dat belangrijke gremia zoals de ASD tijdig (dus bij het opstellen van het beleidsstuk of raadsvoorstel) hun input kunnen leveren en de raad hierover tijdig kan worden geïnformeerd?

Solidariteit is één van de vier grondbeginselen van het CDA. Solidair zijn met mensen die hulp en begeleiding nodig hebben om hun leven in te richten. Toegankelijkheid is hier een belangrijk onderdeel van. In juli 2016 heeft Nederland het VN-Verdrag rechten voor mensen met een handicap geratificeerd. Met de ratificatie van dit VN-Verdrag is aan de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet de verplichting toegevoegd om in het periodiek plan op te nemen hoe de gemeenteraad uitvoering geeft aan het verdrag. Tegelijkertijd stelt het Besluit toegankelijkheid dat alle sectoren, dus ook de overheid, een actieplan moeten maken waarin zij aangeven hoe zij werken aan de geleidelijke verwezenlijking van de algemene toegankelijkheid, dus ook buiten het sociaal domein.

3

Vraag aan het college van B&W:

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de realisatie van de lokale inclusie agenda in de gemeente Uden?

Voorzitter, meedoen gaat verder dan de uitleg van het begrip participatie. Dit begrip wordt vooral geassocieerd met deelname aan het arbeidsproces en deelname aan de samenleving. Deze zaken hebben onze volle aandacht, maar hoe staat het met de praktische deelname aan de samenleving als je heden ten dage geen gebruik kunt maken van goede internetfaciliteiten? Het buitengebied van onze gemeente heeft daar al jaren last van. We willen hier niet terugkijken naar wat er in het proces allemaal verkeerd is gegaan, maar het duurt allemaal echt te lang. De noodoproep tijdens de inspraakavond zegt hierover genoeg. Als de markt het niet doet, het niet als rendabel ziet, zijn de bewoners van het

buitengebied aan hun digitale lot overgeleverd. De gemeente heeft hierin wat goed te maken. Bereikbaar, toegankelijk en betrouwbaar. Laat aan de inwoners van het buitengebied weten wat u gaat doen. Leg keuzes voor aan deze Raad en toon lef!

Vraag aan het college van B&W:

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de aanleg van snel internet in het buitengebied van de gemeente? Bent u bereid om met een voorstel/raadsinformatie te komen waarin minimaal staat aangegeven wat het te verwachten tijdspad is, welke inspanningen u tot nu toe heeft verricht en wat daarvan het resultaat is?

Economie en ondernemerschap

Uden kent een levendige ondernemersgemeenschap. Grote en kleine bedrijven zorgen niet alleen voor werkgelegenheid maar ook voor de spreekwoordelijke bedrijvigheid en aantrekkingskracht voor de gemeente. Juist deze bedrijven hebben behoefte aan een bestuur dat proactief is, initiatief neemt en visie heeft. We blijven de vraag herhalen; “wie en wat wil je zijn als gemeente?” Ondernemers willen duidelijkheid. Meer of minder logistiek, wat doen we met industrie oppervlak? Is er nog voldoende of willen we juist inbreiding? Hoe staat het met de bereikbaarheid? Is de vraag om een oostelijke randweg nog steeds groot?

Bij ondernemerschap hoort ook bereikbaarheid. De toenemende drukte op de N264 en A50 zorgt voor druk op de omgeving en kost veel tijd en daarmee geld. We zijn er trots op dat het college veel tijd en energie steekt in zowel de contacten met de provincie als met belangengroepen zoals de Stichting Leefomgeving N264. Ook de zogenoemde ‘omklap’ van de N605 is een project waarbij de omgeving nadrukkelijk betrokken wordt. De verbetering van de N264 is onlosmakelijk verbonden met de doorstroom op de A50.

4

Vraag aan het college van B&W:

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de hierboven genoemde projecten N264, N605 en A50? Hoe kijkt u nu aan tegen de mogelijkheden van de oostelijke rondweg?

Gelukkig is het college inmiddels voortvarend aan de slag gegaan met een Centrumvisie. Ook daarbij moeten we verder kijken dan de spreekwoordelijke neus lang is. Lef en durf tonen! En college, schroom ook niet om ergens anders te gaan kijken en leren. Er zijn talloze voorbeelden van goede centrumontwikkeling. Laten we niet het wiel opnieuw uit gaan vinden. Maar wees je er ook van bewust dat het water een aantal ondernemers aan de lippen staat. Het zijn op dat moment juist de ‘kleine dingen’ die van belang zijn. Zo vragen wij al lange tijd aandacht voor het niet functionerende parkeerverwijssysteem, losliggende stenen parkeerterrein Galerij etc.

Ondernemersinitiatieven moeten serieus worden genomen. We verwachten van het college dat het ‘de boer op gaat’.

Vraag aan het college van B&W:

Welke plannen heeft u om, los van een economische visie, de economische ontwikkeling van de gemeente Uden op korte termijn te stimuleren en te faciliteren?

Samen de lasten dragen

Solidariteit en gespreide verantwoordelijkheid. Het zijn geen loze kreten, maar woorden die ons er steeds aan helpen herinneren wat onze belangrijkste taken en verantwoordelijkheden zijn. Het afgelopen jaar hebben we in de commissies en raadsvergaderingen vaak gesproken over de toenemende kosten binnen het Sociaal Domein en dan in het bijzonder de Jeugdzorg en de Wmo. We gaan die discussies hier niet opnieuw voeren. Wel constateren we dat ze vaak hebben geleid tot een verhoging van budgetten. Die beslissingen zijn weloverwogen genomen. Het CDA Uden voelt zich verantwoordelijk voor hen die onze steun nodig hebben. Wel blijven we altijd kritisch op de aard van de kosten. Minder overhead en organisatie, meer zorg en hulp.

We kunnen vragend blijven kijken naar 'Den Haag', maar moeten wel verder. We doen daarbij ook een beroep op de Udense samenleving. Meer naar elkaar omzien, tijdig signaleren van problemen, er voor elkaar zijn. Wat een prachtige initiatieven zijn er, laten we ze koesteren. En tegelijkertijd realiseren we ons dat we steeds minder tijd voor elkaar hebben. We hebben ervoor gekozen om iedereen zoveel mogelijk deel te laten nemen aan het arbeidsproces. Goed voor de ontwikkeling van mensen, voor het gevoel van eigenwaarde. Maar ook betekent dat minder tijd om te zorgen voor de mensen om ons heen. Dat we die zorg vaker in moeten zullen huren. Het aantal cliënten met een maatwerkvoorziening is in onze gemeente weliswaar lager dan de rest van Nederland, maar het is de afgelopen jaren wel gestegen. Die kosten moeten we met z'n allen dragen. Voor het CDA Uden staat daarbij altijd de vraag centraal: wat hebben we ervoor over?

De grote kostenstijging heeft ertoe geleid dat het college dit voorjaar al een 'winstwaarschuwing' afgaf. Willen we ons coalitie akkoord kunnen uitvoeren, willen we niet nog verder bezuinigen op de organisatie, niet op de kwaliteit van onze omgeving en niet op allerlei activiteiten die onze Udense samenleving aangenamer en dynamischer maken, dan ontkomen we niet aan die lastenverzwaring. Het CDA Uden denkt daar niet licht over. Het gaat dan misschien om een paar tientjes, maar veel tientjes opgeteld kunnen voor een aantal mensen net de druppel zijn. We zijn dan ook blij met de toezegging van de wethouder financiën dat de lastenverzwaring niet altijddurend is. We kunnen volgend jaar, op basis van de dan voorliggende cijfers en vooruitzichten een nieuwe afweging maken en beslissing nemen.

De gemeente Uden maakt gebruik van de mogelijkheid om bij de OZB een tarief voor woningen en voor niet-woningen toe te passen. Onderzoek laat zien dat daarin de afgelopen jaren een grote scheefgroei is ontstaan. Zeker nu het aantal agrarische bedrijven zal afnemen, betekent dit dat de lasten onevenredig worden verdeeld. Meer huizen betekent per huis een lagere OZB, minder bedrijven betekent per bedrijf een hogere OZB. Het CDA Uden vindt dat dit geen vanzelfsprekendheid zou moeten zijn en wil een goed onderzoek naar de gevolgen van deze scheefgroei en de mogelijkheden om dit op termijn recht te trekken. De samenvoeging met de gemeente Landerd is hier wat ons betreft een goede aanleiding voor.

Vraag aan het college van B&W:

Bent u bereid om de scheefgroei in OZB woningen en niet-woningen tegen het licht te houden en dit mee te nemen in het uitvoeringsplan samenvoeging Uden en Landerd?

Voorzitter, het gebeurt regelmatig dat op projecten grote overschrijdingen op de begroting voorkomen. Veelal achteraf komt de raad voor voldongen feiten te staan, erfenissen ook vanuit vorige bestuursperiodes. We snappen dat overschrijdingen als gevolg van

toenemende kosten niet te voorkomen zijn. Waren we een paar jaar geleden als gemeentes nog blij met het 'aanbestedingsvoordeel', nu zijn er als gevolg van de stijgende vraag ook stijgende kosten. Dat is niet anders. Wel zetten we grote vraagtekens bij verkeerde beslissingen uit het verleden. Inspraak waarbij de kaders onvoldoende zijn aangegeven, verkeerde interpretatie van cijfers etc. leiden tot grote kostenoverschrijdingen die niet nodig waren geweest.

Vraag aan het college van B&W:

Kunt u de raad een overzicht geven van lopende en op stapel staande projecten met daarbij een weergave van destijds begrootte bedragen en nu voorhanden zijnde werkelijke cijfers?

Wat gaat u eraan doen om dergelijke kostenoverschrijdingen in de toekomst te voorkomen en de raad tijdig te informeren?

Uden te leen

We hebben Uden te leen van de generaties na ons. Vandaar ook dat het CDA Uden regelmatig de vraag stelt: "Hoe willen we dat onze gemeente er over 15 of 20 jaar uitziet?". Klimaatverandering, stikstofuitstoot en duurzaamheid zijn hot items. Aan de gemeente de taak om die onderwerpen zo concreet mogelijk dicht bij de inwoners te brengen. We zijn al enige tijd onderweg om een Regionale Energie Transitie te maken. Een belangrijke opgave, voortkomend uit het Akkoord van Parijs, die via de klimaattafels in onze regio komt. Wij moeten dit echter niet zien als uitdaging of opgave, maar het is een verplichting, een opdracht die de overheid ons oplegt. Uden is daarin met de deadline op 2035 ambitieus. De transitie moet gefaseerd worden uitgevoerd, waarbij de inwoners worden overtuigd van en meegenomen in nut en noodzaak. Onder druk wordt alles wellicht vloeibaar, maar te veel druk levert ook weerstand op. Als gemeente hebben we daarin een voorbeeldfunctie en we vragen daarom net als vorig jaar aandacht voor de beschikbaarheid van alternatieve brandstoffen, door middel van laadpalen en waterstof tankstation. We laten zien dat Uden wat dit betreft klaar is voor de toekomst.

6

Vraag aan het college van B&W:

Op welke wijze gaat u ervoor zorgen dat de inwoners van de gemeente bij de energietransitie betrokken worden en blijven?

Ook vinden we het van belang dat in het kader van de ontwikkeling van het buitengebied de agrariërs als belangrijk gesprekspartner worden gezien. Dat de gemeente daarbij vooral kijkt naar wat wél kan in de transitie van dat buitengebied.

"Met het natuurgebied de Maashorst heeft Uden goud in handen", zo zei ooit de Commissaris van de Koning. De CDA fractie is blij dat het project 'Landschappen van Allure' goed is afgerond. Het beheer van een dergelijk belangrijk natuurgebied vraagt om een professionele en integrale aanpak. We hebben daarom alle vertrouwen in het nieuwe besturingsmodel. Een punt van zorg blijft voor een groot aantal bezoekers van de Maashorst toch de veiligheid. De 'grote grazers' hebben weliswaar een grote aantrekkingskracht, maar hun aanwezigheid wordt door heel wat mensen ook als risico voor een veilig bezoek aan het gebied gezien. In onze motie van 4 april jl., welke raadsbreed werd aangenomen, hebben we

het college opdracht gegeven om in overleg met het bestuur van de Maashorst naar alternatieven en oplossingen te zoeken voor natuurlijke begrazing, waarbij de veiligheid van de bezoekers optimaal gewaarborgd wordt.

Vraag aan het college van B&W:

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van deze motie?

Dienstbare gemeente

‘De inwoner centraal’... is dat een mooie marketingkreet of iets waar we ook echt voor gaan? Veel gemeentes zijn hier in hun organisatie ontwikkeling mee bezig. De inwoner centraal stellen vraagt om een proactieve en dienstverlenende houding vanuit alle gemeentelijke instanties. Dat betekent ook een verandering in houding en gedrag bij zowel bestuurders als ambtenaren. Het is in het bedrijfsleven onbestaanbaar dat klanten weken, zoniet maanden moeten wachten op een antwoord. Lange wachttijden, ambtelijk taalgebruik, doorverwijzingen en onnodige procedures zijn nog aan de orde van de dag. Ondernemers die het gevoel krijgen dat niet het college en de raad, maar een enkele ambtenaar het voor het zeggen heeft. Bij het maken van deze kritische opmerkingen realiseren we ons terdege dat de afgelopen bestuursperiodes flinke bezuinigingen zijn doorgevoerd binnen de organisatie. Dit heeft gezorgd voor een enorme druk op veel ambtenaren. We zien gelukkig ook veel mensen die keihard werken, mee willen denken, willen veranderen. Juist deze mensen willen we hiervoor een groot compliment geven!

7

Voorzitter, om je gehoord te voelen moet er ook echt naar je geluisterd worden. Gemeente Uden, kijk, luister en leer!

Vraag aan het college van B&W

Op welke wijze gaat u samen met de organisatie een verbeterslag maken op het gebied van dienstverlening in het algemeen, het terugdringen van wachttijden en het bevorderen van een dienstverlenende en proactieve houding?

Een dienstbare overheid kijkt vooral naar wat samen met de inwoners gerealiseerd kan worden. We hebben de afgelopen jaren in veel gemeentes de zogenoemde kerntaken discussie gevoerd. Het CDA Uden vindt dat de gemeente zich weliswaar moet concentreren op die kerntaken, maar zich er niet achter mag verschuilen. Het is ook de taak van de gemeente om de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van de inwoners te bevorderen. We moeten terug naar de juiste balans. Een goed voorbeeld hiervan is de discussie rond de AED's. We zien dat de afgelopen jaren allerlei initiatieven zijn ontstaan vanuit de verschillende kernen voor de aanschaf, het onderhoud en beheer van AED's. Het is een goed streven om Uden hart-veilig te maken en te houden. De vraag om ondersteuning vraagt niet om een directe afwijzing, maar is wat het CDA Uden betreft een mooie aanleiding om naar de gemeente als geheel te kijken. Het bestuur en de organisatie zouden daarin een coördinerende of initiërende rol kunnen pakken.

Vraag aan het college van B&W:

Bent u bereid om de vraag van Volkel Hartveilig in een gemeentebreed kader te zien en serieus de mogelijkheden te onderzoeken op welke wijze de gemeente een faciliterende rol zou kunnen spelen in de weg naar een hart-veilig Uden?

Mooie initiatieven

Inwoners van onze gemeente willen hun stad en dorp mooier en beter maken. Meestal doen ze dat vanuit eigen initiatief en met bijeengebracht geld. Met vrijwilligers en enthousiastelingen. De smeerolie van onze gemeenschap! Juist bij die initiatieven is het van belang dat de gemeente meedenkt en ondersteunt.

In het bijzonder noemen we daarbij het verlichtingsplan Petruskerk. Als we veel geld steken in de ontwikkeling van Uden als economische en recreatieve trekpleister is het goed om een aantal 'landmarks' te hebben. "Uden....? Dat is... ". Niet alleen praten over citymarketing maar ook doen!

Het CDA Uden vindt het verlichtingsplan een uitstekend plan om verder uit te werken. Vanuit de gedachte van co-creatie en cofinanciering.

Vraag aan het college van B&W;

Welke mogelijkheden zijn er om gelden uit de Algemene Reserve aan te wenden om extra initiatieven om Uden mooier en beter te maken en die niet kunnen worden gefinancierd uit het Uden Fonds alsnog mogelijk te maken?

Op welke wijze kunnen we het verlichtingsplan Petruskerk op de agenda zetten, zodat we tijdig beslissingen kunnen nemen over plan van aanpak en financiering?

Tot slot

Voorzitter, de aanloop naar de nieuwe gemeente Maashorst is wat het CDA Uden betreft vooral een aanleiding om ambitie en lef te tonen. Om nog beter en meer te kijken naar mogelijkheden om het vertrouwen van de inwoners en ondernemers in de lokale politiek te versterken. Bereikbaar, toegankelijk en betrouwbaar... we hebben in veel opzichten nog genoeg te doen, maar doen dat vanuit vertrouwen en vol positieve energie.

Uden, 23 oktober 2019

Namens de CDA fractie

Maurits van den Bosch, fractievoorzitter
